

A kvadrofónia Lengyelországban és Magyarországon

A kvadrofónia iránti érdeklődés Lengyelországban 1971-től, a kvadro-technika külföldön való megjelenésével kezdődött. 1973-ban döntés született, hogy a fejlesztési erőket az SQ mátrix rendszerre koncentrálják.

A „Fonica” Művekben az SQ rendszerű dekóderek több generációját fejlesztették ki; emellett fejlesztettek egy SQ kódert SQ rendszerű hanglemezfelvétel készítése céljából.

Az első kvadro-hanglemezt már 1972-ben előállították. Ez idő óta csak néhány mérőhanglemezt és kutatási célokat szolgáló kvadro lemezt állítottak elő. A „Polskie Nagrania” nevű cég azonban készen áll az SQ rendszerű kvadro-lemezek sorozatgyártására.

A „Diora” Művekben (vevőkészülék-gyártás) a következő készülékeket fejlesztették ki:

— A „Meluzyna” sztereó vevőkészülékhez csatlakoztatható kiegészítő egység, amely a két hátsó hangszórót meghajtó végerősítőpárt tartalmazza.

— Új kiváló minőségű kvadro-rádióvevő „Cezar” néven.

— SQ rendszerű kvadrofón adás vételére alkalmas vevőkészülék dekóder.

A „Kasprzak” Rádióművekben a következő készülékeket fejlesztették ki:

— Kvadrofón magnó, M 2406 QD típuszámmal (orsós négysávós kivitel). E magnót 1974 óta sorozatban gyártják.

— Új típusú magnó kvadrofón felvételre és lejátszásra (négysávós, kazettás kivitel); a japán Tokyo-Sanyo cég szabadalma alapján készül.

A Távközlési Intézetben a következő munkát végezték el:

— Dorren-rendszerű kvadrofón kódér fejlesztése és elkészítése URH sztereó adókhöz.

— Kvadrofón mérődekóder fejlesztése és kivitelezése az UKW kvadrofón adó műszaki paramétereinek mérésére és ellenőrzésére.

A Lengyel Rádió és TV rádiós munkabizottságban már 1971-től kísérleti felvételeket készítettek kvadro-technikával. 1972-ben a „Varsói Ősz” keretében első ízben vették fel kvadro változatban is a 123 fős Nemzeti Filharmónia varsói nagyzenekari koncertjét, hogy a későbbi kvadrofón adáshoz kellő tapasztalat és felvételi anyag álljon rendelkezésre.

— A kvadro-felvételek optikai ellenőrzéséhez „Quadroscop” elnevezésű goniométert fejlesztettek ki.

A wroclawi URH adó 1976. január óta rendszeresen közvetít kísérleti zenei programot SQ kvadro-rendszerben. Ezeket az adásokat főleg vevőkészülékgyártók számára vezették be.

A Lengyelországban végzett kvadrofóniás kutató-fejlesztő munka figyelemre és elismerésre méltó. Hazánkban ennek a sokoldalú és széles körű munkának egyes részeit végeztük csak el. Így került sor, mint az bizonyára közismert, 1975 áprilisában a 4—3—4 rendszerű kísérleti adásra, amelyben adóoldalon 4—3—4-es kódér és mérődekóder működött, a kísérleti adás vétele pedig az SQ dekóderrel is felszerelt kvadrofón vevővel történt. Jelenleg a Dorren-rendszerű kísérleti adáshoz készül kódér és mérődekóder, illetve 5 db tuner (a Posta Rádió- és Televízió műszaki Igazgatóságnál) és várhatóan ez évben lezajlik a kísérleti adás is.

Sajnálatos módon azonban a vevőkészülék-ipar a kvadro-készülékek fejlesztésétől és gyártásától elzárkózik, holott 4—2—4 rendszerben a meglévő sztereó adókkal kvadro-műsor lenne sugározható. Vevő oldalon a meglévő sztereó vevőkészülékhez csatlakoztatható, 2 csatornás hangvégfokot és SQ dekódert tartalmazó kiegészítő egységgel megoldható a négycsatornás vétel. Az így kiegészített készülék alkalmas egyúttal SQ rendszerű kvadro-lemezek lejátszására is, sztereó lemezjátszó felhasználásával. A világpiacon kapható SQ lemezek megfelelő mennyiségi és minőségi háttérrel biztosítanak egy ilyen készülék gyártásához.

Hasonlóképpen áll a helyzet a hanglemezgyártással is: az SQ rendszerű lemezek kompatibilisak a sztereó lemezekkel, ezért az érdeklődők már most komoly piacot jelentenek, az exportlehetőségek pedig még inkább. Természetesen a készülék háttérmegevalósulása komoly mértékben befolyásolná a hanglemezipar hajlandóságát.

A fentiekben ismertetett információk közzétételének célja az, hogy az érdekeltek tájékozottak legyenek a téma állásáról és az összevetés nyomán olyan döntések születessenek, amelyek a jövőt szolgálják.

Antal László

a Kvadrofón Munkabizottság vezetője